

El risc de fer de veu dels qui no tenen veu

Virginia Woolf

Ara farà cent anys de la publicació de la primera novel·la de Virginia Woolf (1882-1941), *The voyage out*, publicada originalment l'any 1915. Woolf és una enorme escriptora lleugerament engrandida pel seu suïcidi al riu Ouse, prop de Lewis, a Sussex, i per la seva ambivalència sexual: fidel esposa de Leonard Woolf –que va donar-li el cognom quan es van casar, com era propi de l'època–, però amiga, fins a extrems que no cal investigar, de Vita Sackville-West, ella mateixa novel·lista i membre de la colla d'amics que van acabar sent coneguts com *el grup de Bloomsbury* perquè vivien als encontorns de la plaça amb aquest nom, a Londres: un grup que va donar, entre altres figures assenyalades, Bertrand Russell, Ludwig Wittgenstein, Roger Fry, John Maynard Keynes, Gerald Brenan, Lytton Strachey, E.M. Forster i Katherine Mansfield. Ni el Berlín de la República de Weimar va conèixer una florida tan impressionant de novel·listes, dramaturgs, filòsofs, economistes i crítics literaris.

És sabut que Virginia Woolf tenia una certa propensió a la melancolia: ara en diuen *depressió*, per a oblit d'una paraula grega que definia, segons els paràmetres de la ciència antiga i fins tot renaixentista, aquesta mena d'abúlia o *spleen* –com en deia Baudelaire– que ha afectat tanta gent de geni al llarg de la història: “la bilis negra”. El seu marit va suportar aquesta creu amb una gran paciència i molt d'amor. Van comprar una casa a la regió delicada de Sussex –com el nostre Vallès quan no hi havia indústries ni aglomeracions de cases apariades– i allà, bé o malament, la

WIKIPEDIA

Woolf va escriure una sèrie d'obres que l'agermanen amb els grans valors de la novel·lística escrita per dones i homes al segle XIX. Amb una diferència: el corrent que els anglesos anomenen *modernism*, que només es correspon parcialment amb el nostre concepte de *modernisme*, va fer que Virginia Woolf s'inventés, com qui diu a cada novel·la, una nova manera d'entendre no solament la literatura sinó també el món i l'existència.

Als dies que es trobava riallera i optimista, Virginia Woolf, com explica a les cartes i als diaris, es prenia alegrement una copa de vi blanc d'Allella –ella escriu “Allella”, amb un amor desmesurat per les dobles palatals catalanes–. El vi s'exportava a Anglaterra des d'aquesta població del Maresme –potser encara ho fan–, i a mi em vaga de beure-me'n una botella sencera, al llarg del dia, cada vegada que puc celebrar un aniversari o altre de la gran escriptora. ♦♦

ERRI DE LUCA

DAVID FERNÁNDEZ

FRANCESC MELCION

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL

MANOLO GARCÍA

“No sóc el primer escriptor processat, però desitjo ser l'últim”, diu el napolità Erri de Luca, que s'enfronta a una pena de presó

De muntanyes foradades i opinions silenciades

Si tens un altaveu, tens la responsabilitat social de fer-lo servir? Erri de Luca ho argumenta així: “Un escriptor té la sort de disposar d'una veu pública. Encara que sigui mínima, pot usar-la per fer alguna cosa més que promoure les seves obres. El seu àmbit és la paraula, i per tant té la comesa de protegir el dret de tothom d'expressar la seva pròpia”. Segons l'autor italià, la raó social d'un escriptor és “ser el portaveu d'aquells a qui no escolten”.

De Luca pensa així i actua en conseqüència. Va declarar en una entrevista que les obres del tren d'alta velocitat Torí-Lió s'havien de sabotjar. Segons ell, el sabotatge és l'única alternativa un cop han fracassat les converses amb el govern i les mediacions encaminades a aturar unes obres que els habitants de la Vall de Susa no volen, per l'impacte mediambiental i pels riscos per a la salut de perforar unes muntanyes repletes d'amiant i urani.

Aquelles declaracions li poden costar ara entre un i cinc anys de presó. L'empresa constructora va demandar l'escriptor i el Tribunal de Torí va admetre a tràmit la denúncia. L'acusen d'haver incitat la violència. Ell defensa el dret a dissentir. A opinar amb llibertat. “Es-

tic patint un abús de poder per part de l'acusació que vol impedir, és a dir sabotjar, el meu dret de manifestació verbal”, escriu De Luca a *La paraula contrària* (Sembla Llibres), un pamflet que potser no convencerà els jutges però que es fica els lectors a la butxaca.

Objectiu: convertir el judici a l'escriptor en un judici al sistema

L'edició en català de *La paraula contrària* té un valor afegit: un pròleg del diputat David Fernández. Hi diu això: “Discrepar, dissentir, criticar, cridar, dir... no pot ser mai il·legal. Emmudits som morts en vida. Però aquest és l'inexistent delictes atribuït a Erri, enjudiciat pel seu compromís intel·lectual, per exercir la llibertat d'expressió –nascuda a batzegades i amb fòrceps per etzibar el que el poder mai no vol sentir– i per denunciar l'impacte ecològic irreversible de la fal·lera *desarrollista* que ens assetja”.

Fernández està convençut que cal forçar un efecte bumerang: aconseguir que “el judici a l'escriptor esdevingui un judici a tot el sistema integral de poder que el pretén processar”. Per això ahir al migdia el Twitter es va inundar de suports a l'escriptor napolità (#EstickAmbErri). Perquè fer d'altaveu d'un clam popular no hauria de ser un delictes.

“La responsabilitat de Shakespeare era omplir el teatre”

Erri de Luca insisteix que la paraula contrària, a part de ser un dret, és sobretot un deure. “Si callés per conveniència, les paraules se'm farien agres a la boca. El meu vocabulari d'escriptor emmalaltiria de reticència, de censura”.

L'escriptor té el deure social d'opinar? Ho vaig preguntar fa temps a Albert Sánchez Piñol i va respondre: “La responsabilitat social de l'escriptor és un invent del segle XIX. L'única responsabilitat de Shakespeare era omplir el teatre. No acabo d'entendre per què la meua opinió, si sóc una persona democràtica, ha de valdre més que la d'un lampista. L'escriptor no és cap pastor que hagi de guiar el ramat. La gent, per desgràcia, busca pastors”.

En un sentit similar, Jaume Cabré sosté: “Tanta responsabilitat té l'escriptor com l'advocat o el polític o l'economista. Hauriem de parlar no tant de l'escriptor com dels pensadors o intel·lectuals: ells sí que tenen l'obligació moral de dir la seva”. I l'actriu Montserrat Carulla em va dir: “No ho veig com una responsabilitat, sinó com una oportunitat de dir el que penso i el que sento. Tinc un altaveu i l'aprofito. Dic en veu alta el que pensa molta gent”.

En tot cas, estem amb Erri. ♦♦